

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	17XCdo/548/2016
Identifikačné číslo spisu:	8813203490
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Mederová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8813203490.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobca: CD Consulting s.r.o., so sídlom Příkop 843/4, Zábrdovice, 602 00 Brno, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľa, advokáta doc. JUDr. Branislava Fridricha, PhD., proti žalovanému: M. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. X. E. XX/X, XXX XX R. F. Q., t. č. XX U. J., GL XX HG, G. o uplatnenie pohľadávky zo zmenky, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 5Co/310/2015-153 zo 16. februára 2016, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie žalobcu o d m i e t a .
- II. Žalovaný m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou ako súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 11C/529/2013-98 z 30. marca 2015 žalobu žalobcu zamietol, súčasne nepriznal náhradu trov konania žalovanému.

2. Z odôvodnenia prvoinštančného súdu vyplýva, že žalobca sa návrhom na uplatnenie pohľadávky, podľa článku 4, ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, domáhal zaplattenia istiny 464,-- eur a zmenkového úroku 0,25% denne. Súčasne žiadal priznať 6%-ný úrok z uvedenej sumy a zmenkovú odmenu vo výške 1/3-tiny percenta zmenkovej sumy, teda 1,55 eur. Žalobca uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný dňa 04.01.2010 na zmenkovú sumu 464,-- eur, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 26.11.2010. V texte bol uvedený záväzok žalovaného, že zaplatí za túto zmenku pri predložení na rad zmenkovému veriteľovi. Indosovaná zmenka je podľa žalobcu vistazmenkou a je opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Žalobca uviedol, že indosant predložil zmenku k zaplatteniu, pričom vystaviteľ do podania žaloby zaplatil 0 eur. Keďže zmenková istina je opatrená doložkou „bez protestu“, indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

3. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej žalobcom predložená zmenka zabezpečovala hlavný záväzkový vzťah, ktorým bola zmluva o úvere uzavretá medzi žalovaným ako dlžníkom a spoločnosťou POHOTOVOSTĽ, s.r.o., Bratislava ako veriteľom. Zmluvu o úvere uzatváral žalovaný ako občan - fyzická osoba. Zmluva bola uzatváraná na formulári veriteľa, mala predtlačný text a do zmluvy sa dopisovali len údaje, ktoré vzhľadom na charakter nemohli byť vopred dané, a to osobné údaje dlžníka, výška poskytnutého úveru, výška poplatku a spôsob splatnosti. Do zmluvy sa dopisovala len suma úveru, suma poplatku a výška splátok, ako aj počínajúci deň splatnosti, pričom v predtlačenej forme formulára bol obsiahnutý aj text, že dlžník sa zaväzuje zaplatiť veriteľovi sumu úveru zvýšenú o príslušný poplatok. Neoddeliteľnou časťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru, dohoda o vyplnení zmenky a mediačná dohoda. Zmluvné strany sa dohodli tiež na tom, že v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka sa ich právne vzťahy budú spravovať Obchodným zákonníkom.

4. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil ust. čl. 1, § 1 ods. 1 a § 75 zákona č. 191/1950 Z. z., § 3 ods. 1, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 3, ods. 5, § 54 ods. 1, 2 a § 39 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a § 2 a § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z.. Právny vzťah strán sporu vyhodnotil súd prvej inštancie za vzťah spotrebiteľský, na ktorý boli aplikované ustanovenia spotrebiteľského práva. Povaha tohto právneho vzťahu sa nezmenila ani postúpením zmenky.

5. Napriek tomu, že žalovaný v konaní vyslovene nenamietal, že zmenka je neplatná, súd platnosť zmenky podrobil skúmaniu, nakoľko princíp, podľa ktorého právo patrí bdelym, v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Spotrebiteľské právne vzťahy upravuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy, spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď dodávateľ môže zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offio skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú zmluvné podmienky neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa.

6. Odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože práve v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované a obmedzené v § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v rôznom znení do 31.12.2007 a od 01.01.2008. Posledná platná úprava obsiahnutá v § 17 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, zmenku v spotrebiteľských úveroch úplne zakazuje. Ak by došlo k odčleneniu abstraktného vzťahu zo zmenky, nebolo by možné aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, čím by sa zmaril účel spotrebiteľského práva. V takomto prípade by zmluva mohla obsahovať viaceré neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré by ale nemohli byť skúmané, čím by sa spotrebiteľovi odňalo jeho právo na právnu ochranu.

7. Ustanovenie § 53 ods. 4 OZ demonštratívne určuje, čo je možné vyhodnotiť ako neprijateľné zmluvné podmienky. Čo sa týka prípustnosti zmenky v spotrebiteľskom vzťahu, demonštratívny výpočet nekalých podmienok uvedených Občianskym zákonníkom, je potrebné doplniť ustanovením § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere, podľa ktorého v súvislosti s poskytovaním úveru sa od spotrebiteľa alebo inej osoby zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Aby veriteľ mohol prijať zmenku od spotrebiteľa, musia byť naraz splnené dve podmienky a to, že ide o zabezpečovaciu zmenku a že zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Tieto podmienky v predmetnom prípade splnené neboli. Istina poskytnutého úveru bola 300,-- eur, pričom zmenka bola vystavená na sumu 230,-- eur, čo nie je 30% istiny.

8. S poukazom na tieto skutočnosti súd prvej inštancie považoval zmluvné dojednanie - dohodu o vyplnení zmenky, za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá vyznieva výrazne v neprospech spotrebiteľa a sleduje cieľ obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Dohoda o vyplnení zmenky je v rozpore s ust. § 52 ods. 1 OZ, podľa ktorého sa ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

9. Dohoda o vyplnení zmenky uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá-ktorá voľba konkrétne znamená. Žalovaný sa v porovnaní s právnym predchodcom žalobcu nachádzal v znevýhodnenom postavení, pokiaľ išlo o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho viedla k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené právnym predchodcom žalobcu bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah a aby si uvedomil ich následky. Žalovaný si neuvedomil, že vyplnením zmenky došlo k značnému zhoršeniu jeho postavenia, keď veriteľ vyplnením zmenky nepochybne zamýšľal obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, pretože na základe takto vyplnenej zmenky požadoval zmenkový úrok 0,25% denne, ktorý je vzhľadom na svoju výšku považovaný za odporujúci dobrým mravom a v spotrebiteľských vzťahoch za neprijateľný. Oproti neznámemu spotrebiteľovi, veriteľ ako dodávateľ finančnej služby s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Žalobca ako nadobúdateľ zmenky zabezpečujúcej záväzok spotrebiteľa musel počítať s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití, súd nemôže poskytnúť právnu ochranu.

10. S poukazom na uvedené súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol. Výrok o trovách odôvodnil ust. § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“). Žalovanému ako procesne úspešnej strane vznikol nárok na náhradu trov konania, avšak trovy konania si neuplatnil, preto mu náhradu trov konania súd nepriznal.

11. Na odvolanie žalobcu proti prvoinstančnému rozsudku, rozhodujúc zároveň o čiastočnom späťvzatí žaloby žalobcom, Krajský súd v Prešove ako súd odvolací rozsudkom č. k. 5Co/310/2015-153 zo dňa 16.02.2016, postupom podľa § 208 O. s. p. pripustil späťvzatie žaloby v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19%, v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil. Vo zvyšku odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil.

12. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie osvojil a na tieto v plnom rozsahu odkázal. Uviedol, že v prejednávanom spore je predmetom konania nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídlaceho v Českej republike, ktorý následne svoje práva vyplývajúce zo zmenky uplatnil pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 z 11.07.2007. Článok 4 nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Žalobca začne konanie vyplnením príslušného tlačiva a jeho zaslaním na súd. Pokiaľ by súd nemal na základe vyplneného tlačiva k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, môže žalobcu vyzvať k doplneniu tlačiva a na iné úkony tiež použitím príslušného tlačiva. Znenie Čl. 4 nariadenia môže vzbudiť dojem, že súd nemá k dispozícii iné dôkazné prostriedky, ako príslušné tlačivá a v zásade nemá možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Takýto výklad odvolací súd vyhodnotil za nesprávny. Uviedol, že cieľom nariadenia č. 861/2007 nie je obmedziť sudcov pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Z Čl. 8 a 9 uvedeného nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s nízkou hodnotou sporu je zachovaná

možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, pokiaľ to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa tohto nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotu sporu sa riadi za predpokladu, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva v Čl. 19 nariadenia č. 861/2007.

13. Odvolací súd konštatoval, že v danom prípade žalobcom predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu. Za takejto situácie súd prvej inštancie musel z úradnej povinnosti skúmať, či medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným došlo k uzatvoreniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo nie. Uvedol, že v zmluve o úvere zo dňa 04.01.2010 okrem údajov potrebných na identifikáciu žalovaného (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu), iné údaje uvedené nie sú. Kolónky umožňujúce identifikovať žalovaného ako subjekt konajúci v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (obchodné meno, IČO, miesto podnikania, číslo živnostenského registra, iné oprávnenie ako živnostenský list), neboli vôbec vyplnené. Z iných konaní je odvolaciemu súdu známe, že právny predchodca žalobcu subjekty podnikajúce, resp. vykonávajúce činnosť na základe iného ako živnostenského oprávnenia, špecifikuje v zmluvách o úvere aj ich obchodným menom a prideleným identifikačným číslom. Za takejto situácie záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o úvere mal oporu vo vykonanom dokazovaní.

14. Odvolací súd poukázal na to, že špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy bola obsiahnutá v zákone č. 258/2001 Z. z., ktorý v § 2 písm. a/ definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Veriteľom v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z. z. bola fyzická alebo právnická osoba poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a spotrebiteľom podľa § 3 ods. 2 bola fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Odvolací súd poukázal na základnú črtu spotrebiteľských zmlúv, ktorou je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom žalobcu túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré žalovaný nemohol ovplyvniť, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Právny predchodca žalobcu mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu odvolacieho konania nebolo preukázané, že úver poskytol žalovanému za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti tohto účastníka. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len všeobecný nič nehovoriaci údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Túto dôkaznú povinnosť vyplývajúcu z § 120 ods. 1 veta prvá O. s. p. si žalobca nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol teda bez akýchkoľvek pochybností preukázaný.

15. Za správne odvolací súd nevyhodnotil ani tvrdenie žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku sa malo vychádzať jedine z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, nezakazuje používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách, ale zo znenia Čl. 10 jednoznačne vyplýva, že členské štáty môžu povoliť ich používanie v spotrebiteľských zmluvách iba

vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa v takýchto situáciách. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na Čl. 14 uvedenej smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva Únie a judikatúry Súdneho dvora zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t. j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky. Spotrebiteľ takisto nemá oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t. j. veriteľovi, ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Rešpektovanie abstraktného charakteru zmenky je neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je totiž nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, keďže v konaní o vymáhaní pohľadávky nie je možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hoci spotrebiteľovi aj v takejto situácii ostáva možnosť uspokojiť veriteľa (nadobúdateľa indosovanej zmenky) a následne ho žalovať o náhradu škody, v zmysle § 17 zákona č. 191/1950 Zb., by však spotrebiteľ v takomto prípade musel dokázať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Dokázať takúto skutočnosť síce nie je nemožné, avšak dokazovanie tejto skutočnosti neprimerane sťažuje situáciu spotrebiteľa. Navyše je zrejmé, že takáto požiadavka nie je v súlade s právom Únie, keďže ochrana spotrebiteľa v zásade nie je závislá od zavinenia veriteľa.

16. Odvolací súd ďalej uviedol, že abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere. Podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Uvedené ustanovenie výslovne zakazovalo splniť dlh zmenkou alebo šekom. Výnimku tvorila len zabezpečovacia zmenka zo zákonnými limitmi obmedzujúcimi výšku zmenkovej sumy. Právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy vôbec nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na žalobcu. Zmenka vystavená v rozpore s právnym predpisom predstavuje neplatný právny úkon podľa § 39 OZ. Žalobca a ani jeho právny predchodca sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemôžu zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedľuje), uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalovaného. Aj v prípade tohto princípu platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa.

17. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera, si žalovaný bez akýchkoľvek pochybností zhoršil svoje zmluvné postavenie. Potreba vystavenia a odovzdania zmenky právnomu predchodcovi žalobcu pritom pre žalovaného priamo vyplývala zo všeobecných úverových podmienok. V tejto súvislosti za právne významné považoval odvolací súd ust. § 54 ods. 1, 2 OZ, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o

obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke nezohľadňujúce právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ust. § 54 ods. 1, 2 OZ, a preto je absolútne neplatné podľa § 39 OZ.

18. Za právne bezvýznamnú odvolací súd vyhodnotil aj námietku žalobcu, podľa ktorej sa vo veci nevydalo žiadne rozhodnutie o nariadení pojednávania a ani sa takéto rozhodnutie nedoručovalo stranám. Čl. 5 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 priamo zakotvuje oprávnenie súdu alebo tribunálu nariadiť ústne pojednávanie nielen vtedy, ak o to požiadajú niektorá zo strán, ale aj vtedy, ak to považuje za potrebné. Akým spôsobom dochádza k nariadeniu pojednávania a aké sú jeho náležitosti, v nariadení uvedené nie je. Na nariadenie pojednávania sa preto musí v súlade s Čl. 19 nariadenia č. 861/2007 aplikovať procesné právo Slovenskej republiky podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. V prejednávanej veci pojednávanie bolo nariadené na deň 30.03.2015 o 9:30 hod. a na toto pojednávanie boli predvolaní účastníci a právny zástupca žalobcu. Ust. § 115 O. s. p. ukladá súdu nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná. V predvolaní na pojednávanie doručenom žalobcovi a právnomu zástupcovi žalobcu bol obsiahnutý i údaj o nariadení pojednávania na konkrétny termín. Zo žiadnych zákonných ustanovení nevyplyva, aby nariadenie pojednávania muselo mať formu samostatného rozhodnutia. Nariadenie pojednávania predstavuje rozhodnutie, ktoré sa týka vedenia konania, a preto v súlade s § 169 ods. 2 O. s. p. nemusí obsahovať odôvodnenie. Proti rozhodnutiu, ktorým sa upravuje vedenie konania, odvolanie nie je prípustné (§ 202 ods. 3 písm. a/ O. s. p.). Aj za predpokladu, ak by písomnosť obsahujúca nariadenie pojednávania, nebola označená ako uznesenie, išlo by síce o vadu, avšak nie takú, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Občiansky súdny poriadok v § 212 ods. 3 ukladá odvolaciemu súdu povinnosť prihlásiť len na vady konania pred súdom prvej inštancie majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

19. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.. Žalobca v konaní úspech nemal a žalovanému v súvislosti s konaním žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd vyslovil, že žalobca nemá nárok na náhradu trov konania.

20. Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 04.04.2016.

21. Proti rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku podal žalobca dovolanie z dôvodu, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.). Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

22. Žalobca (ďalej tiež ako „dovolateľ“) poukázal na stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované pod R 2/2016. Podľa dovolateľa dôvody uvedené v rozhodnutiach odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie ignorujú základné výkladové pravidlá zmenkového práva a tam, kde je nadobúdateľ zmenky chránený pred námietkami dlžníka, súd sám uplatňuje okolnosti brániace priznaniu práva zo zmenky, hoci nie sú pre to splnené elementárne podmienky hmotného práva. Tým sa rozsudky stali nezrozumiteľnými a vyslovene účelovými.

23. Dovolateľ spochybnil aj nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Podľa neho nebolo v konaní preukázané, že nadobudol zmenku na škodu dlžníka. V žiadnom prípade nestačí preukázať nevedomú alebo vedomú nedbanlivosť majiteľa zmenky pri jej nadobúdaní, ale je potrebné mu preukázať aspoň nepriamy úmysel v podobe uváženia možnej škody dlžníkovi pri uplatnení zmenky a akceptovanie tejto škody pri kúpe zmenky. Súčasne odvolací súd tvrdí, že sa osoba, ktorá nadobudla zmenku rubopisom na škodu dlžníka, nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s dobrými mravmi, pričom ale neuvádza, čo má byť v rozpore s dobrými mravmi. Podľa dovolateľa dohoda o vyplňovacom práve môže byť skúmaná aj z pohľadu neprijateľných zmluvných podmienok, avšak to nemá žiadny vplyv na platnosť zmenky. Ak aj bola zmenka vyplnená veriteľom v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, indosatárovi je potrebné preukázať buď zlomyseľnosť, alebo hrubú nedbanlivosť pri nadobudnutí zmenky ohľadne vedomosti o bezprávnom vyplnení zmenky.

Nadobúdateľ zmenky je chránený a nemožno mu rozpor s dohodou o vyplňovacom práve namietat okrem prípadu zlomyseľnosti alebo hrubej nedbanlivosti, čo však v situácii predtlačenej sumy zmenkového úroku, podpísania zmenky dlžníkom v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve a neznalosti všeobecných obchodných podmienok v čase nadobudnutia zmenky znamená, že nadobúdateľ zmenky nemal dôvod pátrať po dohode o vyplňovacom práve. Okolnosť, že zmenka bola vystavená pri porušení ustanovení obmedzujúcich jej vystavenie v podobe porušenia povinnosti nenechať použiť zmenky na zabezpečenie svojho kauzálneho vzťahu s dlžníkom nad určitú sumu zmenkou, vedie podľa dovolateľa iba k relatívnej námietke voči veriteľovi. Túto námietku by bolo možné použiť proti indosatárovi iba v prípade, ak by dlžník preukázal vedomé konanie indosatára na škodu dlžníka.

24. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný písomným podaním (č. l. 173), v ktorom namietol nekalé konanie žalobcu.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

26. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p., podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O. s. p..

27. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Občiansky súdny poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone [§ 238 O. s. p. (pokiaľ ide o rozsudok) a § 239 O. s. p. (pokiaľ ide o uznesenie)], alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 237 ods. 1 O. s. p.). Dovolaním z dôvodov uvedených v ust. § 237 ods. 1 O. s. p. je možné napadnúť všetky rozhodnutia odvolacieho súdu bez ohľadu na formu rozhodnutia, na jeho obsah alebo na povahu predmetu konania. Prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. nie je daná tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto ustanovení. Dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je v tomto prípade prípustné iba vtedy, ak touto vadou rozhodnutie skutočne trpí, t. j. ak sa stali skutočnosťou, v dôsledku ktorých vada vznikla a prejavila sa v rozhodnutí (postupe) odvolacieho súdu. K tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z väd uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p., prihliada dovolací súd nielen na podnet dovolateľa, ale z úradnej povinnosti (§ 242 O. s. p.).

28. V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravuje § 238 O. s. p., a to pre prípad rozsudkov odvolacích súdov, ktorými bol rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej zmenený (odsek 1), resp. v ktorých sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (odsek 2) a tiež v prípade, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým prvoinštančný súd vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. (odsek 3).

29. Dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 C. s. p. uvádza, že dovolaním napadnutý rozsudok nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí podľa § 238 O. s. p., prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

30. Dovolateľ vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. v dovolaní nenamietol a v dovolacom konaní vady tejto povahy ani nevyšli najavo. Prípustnosť tohto opravného prostriedku preto

nemožno vyvodiť ani z týchto ustanovení.

31. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či žalobcovi bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

32. Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumiť taký postup súdu, ktorým strane odníma tie procesné práva, ktoré jej zákon priznáva. Konaním súdu sa rozumie predovšetkým jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane procesné práva, ktoré jej zákon priznáva.

33. Žalobca ako dôvod odňatia možnosti konať pred súdom uviedol nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, nakoľko jeho právne závery považuje za nesprávne, pričom poukázal na stanovisko najvyššieho súdu R 2/2016.

34. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na Stanovisko občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke Stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p..

35. O výnimku uvedenú v stanovisku R 2/2016 ide v prípade, ak strana v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vzniesla vecné námietky, ktoré boli spôsobilé spochybniť správnosť vydaného rozhodnutia a odvolací súd sa so žiadosťou z podstatných odvolacích námietok nezaoberal, s namietanou zákonnosťou postupu súdu prvej inštancie sa žiadnym spôsobom nevysporiadal a rozhodnutie súdu prvej inštancie s odkazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. ako vecne správne potvrdil (viď sp. zn. 3Obdo/39/2016).

36. Dovolací súd uvádza, že v danom prípade sa nejedná o výnimku uvedenú v druhej vete stanoviska R 2/2016. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami vznesenými žalobcom v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré sa týkali procesného postupu upraveného Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, vzájomného vzťahu medzi Nariadením a Občianskym súdnym poriadkom, vykonaním dôkazov, ktoré strany nenavrhli, ako aj skúmaním neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, záväzok z ktorej bol zabezpečený zmenkou. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. účinného v čase jeho rozhodovania a dal odpovede na všetky kľúčové otázky. Skutočnosť, že sa dovolateľ so závermi uvedenými v napadnutom rozhodnutí nestotožňuje, odňatie možnosti konať pred súdom nezakladá.

37. Obsah dovolacích námietok žalobcu smeroval najmä k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad však v prejednávanej veci nejde.

38. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania.

39. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.